

بازار خودرو ۱۴۰۵ زیر ذره بین

بازار خودرو دست به عصا شد

شهاز صفایی
editor@smtnews.ir

بازار خودرو ایران پس از عبور از تنش‌های سیاسی و اقتصادی اسفندماه و فروردین، در وضعیتی آرام میان سکون و انتظار گرفتار شده است. به گفته فعالان این بازار، این آرامش نه نشانه‌ای از تعادل پایدار، بلکه حاصل رکود عمیق و بلا تکلیفی بازیگران اصلی آن است. بازار این روزها نه در رکود کامل است و نه نشانه‌ای از رونق در آن دیده می‌شود؛ حالتی که بیش از هر چیز از احتیاط و دست نگه داشتن خریداران و فروشندگان حکایت دارد. بازار خودرو کشور در چند سال گذشته فراز و نشیب‌های زیادی را پشت‌سر گذاشته است و گاه شاهد وضعیت شکننده و پر ابهامی در این بازار بوده‌ایم. این در حالی است که بازار خودرو یکی از جذاب‌ترین بازارها در کشور است که مدام توسط تعداد زیادی دنبال می‌شود. **صفت** در این گزارش نگاهی دارد به وضعیت بازار خودرو در یک ماهی که از سال ۱۴۰۵ گذشته که در ادامه می‌خوانید.

سناریوهای پیش روی بازار خودرو

را تجربه کرد و سیاست‌گذار تلاش کرد با افزایش محدود تولید و مدیریت عرضه، از جهش‌های قیمتی جلوگیری کند. با این حال، عامل تورم همچنان به قوت خود باقی بود و قدرت خرید مردم را به شدت کاهش داد. سال گذشته اگرچه خودروسازان داخلی توانستند اندکی بر حجم تولید خود بیفزایند، اما این میزان همچنان برای پاسخگویی به تقاضای انباشته و واقعی بازار کافی نبود. کیفیت محصولات نیز همچنان یکی از چالش‌های اساسی باقی ماند. از طرفی هم در ۱۴۰۴ با توجه به سیاست‌های حمایتی از تولید داخلی و محدودیت‌های ارزی، واردات خودرو همچنان در سطح پایینی قرار داشت و نتوانست تأثیر قابل توجهی بر عرضه کلی بازار بگذارد. در این میان، قیمت‌گذاری دستوری و فاصله زیاد آن با نرخ بازار آزاد، همچنان معضل اصلی بود. شکاف بین نرخ کارخانه و بازار، سودآوری را تشدید کرده و عملاً دسترسی مصرف‌کنندگان واقعی به خودرو را دشوارتر می‌ساخت. در حالی که تقاضای سرمایه‌گذاری به دلیل انتظارات نسبی کاهش می‌شود، ثبات نرخ ارز و احتمال آزادسازی واردات، اندکی کاهش یافته بود، اما تقاضای مصرفی واقعی نیز به دلیل افت شدید قدرت خرید، در سطح پایینی قرار داشت. بسیاری از متقاضیان، توانایی خرید خودرو را از دست داده بودند.

بازار خودرو در یک ماهی که گذشت

بازار در سال جدید را کم‌ابهره با نوعی ثبات شکننده بود. به اعتقاد کارشناسان در امسال عوامل متعددی در تعیین روند این بازار نقش ایفا خواهند کرد که مهم‌ترین آنها عبارتند از: تنش‌های منطقه‌ای و جنگ که این عامل، مهم‌ترین متغیر پیش‌بینی‌ناپذیر در بازار خودرو و سایر بخش‌های اقتصادی ایران است. تشدید درگیری‌ها در منطقه، تحریم‌های احتمالی جدید، یا هرگونه تنش مستقیم که بر اقتصاد ایران تأثیر بگذارد، می‌تواند منجر به شوک‌های قیمتی شدیدی در تمام بازارها و از جمله بازار خودرو شود. افزایش نااطمینان و ریسک سیاسی، به طور مستقیم بر نرخ ارز تأثیر می‌گذارد و موجب جهش آن خواهد شد. در نتیجه، هزینه قطعات وارداتی و خودروهای وارداتی افزایش یافته و نرخ خودروهای داخلی نیز به تبع آن رشد خواهد کرد.

به باور صاحب‌نظران ادامه تنش‌های منطقه‌ای می‌تواند منجر به اختلال در مسیرهای کشتیرانی و حمل‌ونقل شود که خود هزینه‌های واردات و صادرات را افزایش می‌دهد و بر تولید داخلی نیز تأثیر منفی می‌گذارد. در این میان، نااطمینانی ناشی از

بازار خودرو در ایران همواره نقشی دوگانه و حیاتی ایفا کرده است؛ از یک سو، به‌عنوان کالایی سرمایه‌ای، بازتاب‌دهنده نوسانات اقتصادی، نرخ ارز و سیاست‌های کلان پولی و از سوی دیگر، به عنوان یکی از نیازهای اساسی خانوار، تحت تأثیر قدرت خرید مردم و وضعیت تولید داخلی قرار دارد. در سال‌های اخیر، این بازار شاهد تحولات پرشتاب و گاه غیرقابل پیش‌بینی بوده که ریشه در مجموعه‌ای از عوامل داخلی و خارجی، از جمله تحریم‌های بین‌المللی، نوسانات شدید نرخ ارز، سیاست‌های نادرست داخلی، و مهم‌تر از همه، تشدید تنش‌های منطقه‌ای و تورم فزاینده دارد.

دوران شوک و رکودتورمی

از سال ۱۳۹۷ به بعد، بازار خودرو ایران وارد دوران پرتنش شد که با خروج امریکا از برجام و بازگشت تحریم‌ها آغاز شد. این دوره با سه عامل اصلی تعریف می‌شود: جهش نرخ ارز، محدودیت واردات و کاهش تولید و کیفیت. سقوط ارزش ریال در برابر دلار، هزینه‌های تولید را به شدت افزایش داد. نرخ خودروهای داخلی که وابستگی قابل توجهی به قطعات وارداتی دارند، به‌طور ناگهانی رشد کرد. این جهش ارزی، نرخ خودرو را از یک کالای مصرفی به یک کالای سرمایه‌ای با ظرفیت سودآوری تبدیل کرد. از سوی دیگر، به‌دنبال تأمین سرمایه‌ها و سیاست‌های حمایتی از تولید داخلی، واردات خودرو به شدت محدود یا متوقف شد. این امر عرضه را کاهش داد و به افزایش بیشتر قیمت‌ها دامن زد. در این میان مشکلات ارزی، تحریم قطعات، و خروج شرکای خارجی هم منجر به افت قابل توجه در حجم تولید و در برخی موارد، کاهش کیفیت محصولات شد. خودروسازان داخلی با چالش‌های جدی در تأمین منابع مالی و زنجیره تأمین مواجه شدند. در این دوران، بازار خودرو به مکانی برای سرمایه‌گذاری تبدیل شد؛ بسیاری از مردم به جای خرید خودرو برای مصرف، آن را به‌عنوان ابزاری برای حفظ ارزش پول خود خریداری می‌کردند. این تقاضای کاذب، همراه با عرضه محدود، منجر به رشد چشمگیر قیمت‌ها شد، به طوری که نرخ خودروهای داخلی تنها یکی دو سال چندین برابر افزایش یافت. سیاست‌هایی مانند قرعه‌کشی خودرو نیز نتوانست به تعادل عرضه و تقاضا کمک کند و بیشتر به تشدید انتظارات تورمی و افزایش اختلال نرخ کارخانه و بازار دامن زد.

ثبات نسبی در سایه تورم و انتظارات کاهش

با ورود به سال ۱۴۰۴، شاهد تلاش‌هایی برای مدیریت بازار و کنترل نوسانات شدید بودیم. نرخ ارز تا حدودی ثبات نسبی

نااطمینانی ناشی از تنش‌های منطقه‌ای، سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی را از ورود به بخش‌هایی مانند صنعت خودرو باز می‌دارد

زیر و بم بازار خودرو بعد از جنگ

در ۴۰ روزی که از تشدید تنش‌های نظامی می‌گذرد، بازار خودرو ایران به یکی از کم‌تحرک‌ترین دوره‌های خود وارد شده است؛ دوره‌ای که در آن نه خبری از رونق خرید و فروش است و نه کاهش قیمتی که بتواند تقاضای مصرفی را به بازار بازگرداند. آنچه امروز در این بازار دیده می‌شود، بیش از هر چیز نوعی انجماد معاملاتی است؛ وضعیتی که در آن خریدار و فروشنده هر دو در موقعیت انتظار قرار گرفته‌اند.

بررسی‌ها از نمایشگاه‌های خودرو و گفت‌وگو با فعالان این بازار نشان می‌دهد حجم معاملات به شکل محسوس‌ی کاهش یافته و در برخی مناطق حتی به نزدیک صفر رسیده است.

بسیاری از نمایشگاهداران از روزهایی می‌گویند که هیچ خرید و فروشی انجام نمی‌شود و تماس‌های مشتریان نیز به حداقل رسیده است. این وضعیت، نسبت به رکودهای پیشین بازار خودرو، عمق بیشتری دارد و به نوعی می‌توان آن را یک ایست کامل در جریان معاملات تلقی کرد.

با این حال، نکته قابل توجه این است که این رکود سنگین، به کاهش قابل توجه قیمت‌ها منجر نشده است. برخلاف برخی پیش‌بینی‌ها که انتظار ریزش شدید نرخ خودرو را داشتند، بازار تنها افتی محدود و مقطعی را تجربه کرده است. در برخی خودروهای پرتیراژ داخلی، قیمت‌ها بین ۳ تا ۷ درصد کاهش یافته، اما این افت نیز پایدار نبوده و در مواردی دوباره به سطح قبلی بازگشته است.

به گفته رئیس اتحادیه نمایشگاه داران خودرو تهران، بازار خودرو پس از تعطیلی ناشی از شرایط جنگی اخیر، اگرچه فعالیت خود را از سر گرفته، اما هنوز به شرایط عادی بازنگشته و نشانه‌های رکود در آن دیده می‌شود و بیشترین معاملات مربوط به خودروهای داخلی (کمتر از یک میلیارد تومان) است و به علت رونق بازار خودروهای داخلی، احتمال افزایش نرخ در آن نسبت به خودروهای خارجی بعید است.

اسد کریمی در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به وضعیت بازار خودرو طی ایام و هفته‌های اخیر به ویژه پس از آغاز جنگ رمضان گفت: بازار آزاد خودرو تحت فعالیت اصناف و نمایشگاه داران طی این ایام تعطیل بود، اما از ابتدای هفته، نمایشگاه‌ها فعالیت خود را از سر گرفتند و آخرین آمارها از فعالیت بازار خودرو حاکی از آن است که معاملات قابل ملاحظه‌ای در بازار وجود ندارد و به اصطلاحی بازار در حالت رکود است.

وی افزود: امروز باید بر این واقعیت اشراف داشت که طی ایام اخیر در شرایط یک جنگ تمام عیار قرار داشتیم و دور از انتظار نیست که بازار خودرو با رکود یا افت و خیز روبه‌رو شود و طبیعی است که در جنگ برخی مولفه‌ها به ویژه شاخص‌های اقتصادی دستخوش تحول شده و تغییر پیدا کند و این در حالی است که بسیاری از مردم، تعدادی از عزیزان خود را از دست دادند و بسیاری در این جنگ به شهادت رسیدند و بازارها نیز باید با شرایط جنگی خود را وقف دهند و یا واقعیت‌ها را بپذیرند و به همان میزانی که بازارها روزهای رشد دارند ممکن است برخی از بازارها نیز روزهای افت را تجربه کنند.

رئیس اتحادیه صنف نمایشگاه داران خودرو تهران خاطر نشان کرد: در سال جدید هنوز خرید و فروش خودرو و به اصطلاحی بازار خودرو به روال سابق خود بازنگشته و قیمت‌ها هنوز ثابت نیستند؛ اما در بازار خودروهای داخلی، معاملات بیشتر و به ویژه برای خودروهای زیر یک میلیارد تومان در جریان است.

کریمی تصریح کرد: اگر آرامش اقتصادی به بازارها باز گردد و شرایط در حالت ثبات قرار بگیرد، کسب و کارها دوباره فعالیت خود را به سطح حداکثری می‌رسانند، اما تا زمانی که برخی نااطمینانی‌های اقتصادی وجود داشته باشند، بازار خودرو نیز شرایطش تغییری نخواهد کرد.

وی درباره پیش‌بینی افزایش قیمت‌ها در بازار خودرو گفت: طی این ایام با وجود اینکه شاهد کاهش نرخ در بازار طلا و ارز بودیم، بازار خودرو کاهش نرخ نداشت و این در حالی بود که بازار طلا و ارز تا پیش از سال جدید و جنگ اخیر، به شکل غیر منتظره‌ای روندی افزایشی را طی کرده بود.

رئیس اتحادیه صنف نمایشگاه داران خودرو تهران در پایان گفت: طی ایام اخیر نرخ خودرو در بازار (تقریباً) ثابت مانده و بیشتر نزدیک به نرخ‌های پیش از عید است و بازار خودروهای داخلی رونق بیشتری دارد، احتمالاً در بخش خودروهای خارجی به علت افزایش نرخ پایه مالیات گمرکی واردات خودرو تا حدودی شاهد افزایش قیمت‌ها باشیم اما در بازار داخلی از آنجایی که هنوز رونق خود را دارد؛ کمی دور از انتظار است؛ به عبارتی اگر بازار خودرو به حالت عادی باز گردد، احتمال جهش نرخ در بخش خودروهای داخلی کمتر از خودروهای خارجی خواهد بود؛ چراکه طی این مدت معاملات تا حدی در جریان بوده و بازار خودروهای داخلی نسبت به خودروهای خارجی از رونق برخوردار بوده است.

فروشنندگان و خریداران بازار خودرو بسیار محتاط شده‌اند

فیروز نادری، فعال بازار خودرو با اشاره به رکود عمیق بازار خودرو به **صفت** گفت: بررسی روند قیمتی پیش از تحولات اخیر و بعد از آن نشان می‌دهد بازار خودرو برخلاف الگوهای گذشته، واکنش تندی به شوک‌های سیاسی نشان نداده است. در شرایطی که در بازار خریداران و فروشندگان انتظار داشتند تنش‌های خارجی به جهش قیمت‌ها منجر شود، معاملات محدود در بازار خودرو نشان می‌دهد که هیچان چندانی در بین خریداران و فروشندگان خودرو ایجاد نشده و تغییری را در سطح بالا شاهد نبوده‌ایم. نادری با تأکید بر اینکه روند معاملات به نسبت کاهشی است در ادامه افزود: آنچه بیش از پیش در بازار خودرو به چشم می‌خورد، کاهش محسوس حجم معاملات در بازار است. بازار خودرو در حال حاضر عمیقاً راکد است و معامله در آن انجام نمی‌شود؛ این در حالی است که جنگ باعث شده تولید و به تبع آن عرضه کاهش داشته باشد و مهم‌تر اینکه با توجه به پیامدهای جنگ تحمیلی، مشخص نیست وضعیت تولید تا چه مدت طول می‌کشد تا بتواند به حالت عادی برگردد.

معاملات اندک و با تردید

فعال بازار خودرو ادامه داد: در سطح بازار و در بین خریداران و فروشندگان خودرو تمایل کمتری برای معامله وجود دارد و اندک معاملات با تردید و بالاو پایین کردن بسیار انجام می‌شود که به نوعی بازار را در وضعیت شکننده‌ای قرار داده است. نادری رفتار اصلی فروشندگان و خریداران بازار خودرو را بسیار

سخن پایانی

بنا بر این گزارش در یک ماه گذشته، بازار خودرو در ایران بیش از هر زمان دیگری در وضعیت انتظار به سر برده است. نه افزایش چشمگیری قیمتی مشاهده شده و نه نشانه‌ای از رونق در معاملات. فعالان بازار از جمله فیروز نادری معتقدند که خریداران و فروشندگان هر دو دست‌به‌عصا رفتار می‌کنند و منتظر وضوح بیشتری در شرایط سیاسی و اقتصادی هستند. بازار امروز بیش از هر چیز از نبود اعتماد و پیش‌بینی‌ناپذیری متأثر است.

سوی خودروسازان نیز به یکی از عوامل تأثیرگذار بر رفتار بازار تبدیل شده است. برخی فروشندگان هم ترجیح می‌دهند تا مشخص شدن قیمت‌های رسمی، از عرضه خودداری کنند.

این انتظار در کوتاه‌مدت شاید به ثبات قیمت‌ها کمک کند، اما در ادامه تعداد معاملات را کاهش خواهد داد.

فعال بازار خودرو در پایان بر تأکید بر اینکه در کل بازار خودرو در فضای راکد و آرام است، گفت: مسیر پیش‌روی بازار بیش از هر چیز به وضعیت کلی اقتصاد وابسته است. اگر نشانه‌هایی از بهبود وضعیت اقتصادی در پس از این وضعیت جنگ ببینیم، قطعاً کم‌کم بازار خودرو هم رو به بهبود خواهد رفت. در نهایت اینکه باید منتظر بود و دید در هفته‌های آینده بازار خودرو چه می‌شود.